

צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

י"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

פרשת ויקרי

עלון מס' 32

עלון זה מוקדש לע"נ
הרה"ג ר' אברהם נחמן בן ר' זאב ז"ל לחיי העוה"ב

בדרך הפרשה

התורני.
מספר על צדיק שנכנס ללון בפנדק דרכים עם
תלמידיו, במהלך נסיעתם הארצה. הם שמעו
סבתא זקנה קוראת קריאת שמע שעל המטה
עם נכדיה הקטנים. בהיותה אשה פשוטה, לא
הבינה את משמעות הפסוקים, ועל כן לא ידעה
לפסק נכון את המשפטים, וכה קראה עמהם:
"המלאך הגואל אותי מכל", והמשיכה: "רע
יברך את הנערים...". בשמוע זאת הצדיק,
אמר לתלמידיו: "דברייה של הזקנה מזכירים
לי את דברי הגמרא! בכל ליל שבת מתלווים
שני מלאכי השרת אל כל יהודי, בדרךכו מבית
הכנסת לביתו. כאשר נכנסים ורואים בית
מסדר, שלחן ערוה ונרות שבת, מברך המלאך
הטוב: תזכו כה גם בשבוע הבא, והמלאך הרע

לפני פטירתו של יעקב אבינו הוא קורא ליוסף
הצדיק, בנו האהוב אשר במשה עשרים ושתים
שנה התאבל על מותו, עד שזכה לראותו
בגדלו ותפארתו כמלה מצרים, ונותר הוא
בצדקותו ללא שדבק בו רכב מטמאת מצרים.
בפסוק נאמר: "ויברך את יוסף ויאמר, האלקים
אשר התהלכו אבתי לפניו... המלאך הגאל
אתי מכל רע יברך את הנערים..."
ולכאורה אינו מובן, הוא פתח ברצונו לתת
ברכה ליוסף, וסיים "המלאך הגאל... יברך
את הנערים". היכן, אם כן, טמונה הברכה
ליוסף עצמו?

הסביר זאת הרב מפוניבז' בהתרגשות: "מכאן
שהברכה הטובה ביותר ליהודי - היא שבניו
מברכים!" יסוד היהדות היא הנחלת תורה
ומצוות לדורות הבאים אחרינו. אין שמחה
להורים יהודיים מאשר לראות דורות ישרים
מברכים, זרע ברה ה'.

גם אבינו שבשמים, הקב"ה, שואף ורוצה
לראות את כל בניו קרובים אליו, לומדי
תורתו ויודעי שמו. הרב מפוניבז' היה לאות
ולמופת בהנהגה זו. עמל וטרח למען קרוב
ילדים הרחוקים מחיי תורה. הקים ויסד את
מוסדות "בתי אבות" בכני ברק, הפועלים
כבר כשבעים שנה בהצטיינות חנוכית
ולמונית, ונותנים מענה לילדים ולילדות
שגרים במקומות מרחקים ממרכזי החנוה

הרב יוסף שלמה כהנמן,
הרב מפוניבז' זצ"ל

מאד. כואב לה על "הנער של היום" ... מאידה, היא רואה מדי יום את ילדי 'חנוה העצמאי' ממתינים להסעה של 'קרן ההסעות' שתאסף אותם. היא רואה את הדרך ארץ, את הכבוד, הוא רואה את הילדים עולים לרכב ההסעה בנחת ללא דחיפות.

היא טרחה לאתר את בית הספר, באה והרימה תרומה, תוך שהיא מסבירה למזכירת בית הספר: "הילדים שלכם מצילים את המצב! הם מתנהגים בכבוד!" היא הוסיפה וגלתה כי בתה ה"שמאלנית" משמשת 'סגנית' בבית ספר חלוני, והודתה כי אכן המצב שם ככי-רע, והיא הסכימה עם אמה שיש לתמוך ולתרום לחנוה החרדי!

"המלאך הגואל אותי מכל. רע - יברך את הנערים..."

עונה 'אמן' בעל כרחו. וקלילה, כאשר השלחן אינו ערוך ובבית לא חשים את קדשת השבת, גובר המלאך הרע, ובליט בררה, המלאך הטוב נאלץ לענות 'אמן'...

ממשיך הצדיק ואומר לתלמידיו: "הילדים הללו פאן בפנדק, כה טהורים וכה קדושים הם! אפלו המלאך הרע נאלץ לברכם!" רע - יברך את הנערים..."

לאחרונה פנתה אשה מבגרת לבית ספר של חנוה העצמאי שבוערה, ובקשה לתרום סכום הגון לצדקה, ואף בקשה שתלמידי ביה"ס ילמדו תורה ויתפללו לזכותה, ולזכות נשמת בעלה המנוח ע"ה. ומה הביא אותה לכך? מדי בקר היא יושבת על מרפסת ביתה, בודדה, עצובה, אבלה על מות בעלה. היא רואה נערים חלוניים בדרך לבית הספר, רעשניים וקולניים

בדרך האמונה

אלהם יוסף אל תיראו כי התחת אלקים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטובה... הוא מסביר כי ליד הבור, ברה והודה לה: "ארוממה ה' כי דליתני! חייטני מירדי בור!"

יוסף מצין לאחיו כי למרות מחשבתם הרעה, "אלקים חשבה לטובה למען עשה פיום הנה להחית עם רב". הרי בסוף יצא מזה טוב, ואיה אעשה לכם רעה? וכי "התחת אלקים אני?"

מעשה בנפוליאון בונפרטה קיסר צרפת, שהיה הולך וכובש מדינה אחר מדינה. והנה בעת עמדו להלחם עם מלכות רוסיה, הגיע אל עיר אחת אשר הייתה מבצרת מאד, ולא עלה בידו להבקיע את חומת העיר. בנה עליה מצור סביב והקיף את העיר בחילותיו, אין יוצא ואין בא עד שיכנעו לו, וכל צבאותיו התחפרו סביבות העיר וישבו שם ימים רבים.

לאחר פטירת יעקב חששו בניו מיוסף אחיהם. ולמה התחילו לחשש? רש"י מביא פרוש כי כל זמן שיעקב היה חי, היו כלם מסבים יחד לסעודה. לאחר פטירת יעקב אביהם הפסיק יוסף להזמיןם. במדרש מספר על ארוע נוסף שהביא את האחים לחשש מיוסף. לאחר הלוינתו של יעקב אבינו בחברון, במערת המכפלה, שבו לכוון מצרים. בדרך עברו ליד הבור בו השלה יוסף, והוא עצר שם וברך: "ברוך שעשה לי נס במקום הזה".

"ויראו אחי יוסף כי מת אביהם, ויאמרו, לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אתו". שלחו מקצת האחים אל יוסף, לדבר אל לבו ולפיסו. יש אומרים שהם שלחו את בלהה, שפחת רחל אמו, שהיא גדלה אותו לאחר פטירת רחל. יוסף משיב להם: "ויאמר

לאחר פטירת יעקב חששו בניו מיוסף אחיהם. ולמה התחילו לחשש? רש"י מביא פרוש כי כל זמן שיעקב היה חי, היו כלם מסבים יחד לסעודה. לאחר פטירת יעקב אביהם הפסיק יוסף להזמיןם. במדרש מספר על ארוע נוסף שהביא את האחים לחשש מיוסף. לאחר הלוינתו של יעקב אבינו בחברון, במערת המכפלה, שבו לכוון מצרים. בדרך עברו ליד הבור בו השלה יוסף, והוא עצר שם וברך: "ברוך שעשה לי נס במקום הזה".

לאחר תקופה ממשכת ללא כל פניעה, פנו כמה מקציניו בדרישה לנפוליאון לנטש את המערכה ולשוב אל ביתם. נפוליאון הציע שהוא בכבודו ובעצמו עם מפקד הגדוד יכנסו לעיר בלבוש חקלאים פפריים, וירגלו את העיר. חבל לעזב ולנטש מערכה לאחר השקעה כה גדולה. הוא רוצה לנסות לשמץ את רחשי לבם של חילי הצאר, ולהבין היכן המערכה עומדת.

נפוליאון והמפקד נכנסו לעיר והתחילו לרגל בה. בדרך הגיעו לבית מרוח ששם נמצאו אנשי צבא רוסייה. נכנסו לשם, ישבו ליד שלחן בקצה בית המרוח, הזמינו יין כמו כלם, ושמו אונם כאפרנסת לשמץ שיחת החילים. הם שמעו אותם משיחים כי המצב הכלכלי בעיר ללא נשוא, והרעב כבד, ולא נשארה להם ברירה כי אם להפנע בפני צבא נפוליאון.

דברים אלו הרנינו את לבו של נפוליאון והמפקד אשר אתו.

לפתע הסתכל בהם חיל רוסי אחד, והפיר שהוא נפוליאון, ויאמר אל חבריו: "הביטו אל הכפרי היושב בקצה החנות, דומני שזהו נפוליאון בכבודו ובעצמו!". ויחרדו לבם של נפוליאון והמפקד כי בעוד כרגע קט יתפסו ברשת אויביהם, אולם, למזלם דבריו של החיל עדן לא נתקבלו באזני שומעיו, כי לא האמינו כי נפוליאון קיסר צרפת יושב כאן בבית המרוח אתם, ולבוש בבגדי כפרי. המפקד שלוח את נפוליאון רצה להסיר כל ספק, הוא לא רצה שהחילים הרוסיים יספיקו לדברי חברם החיל, שהציע ללכד את 'הכפרי' ולהביאו למפקדה.

טכס עצה היאך יגרם לרוסיים להבין שטעו, קם המפקד וצוה בקול עז ותקיף כי נפוליאון יקום ויגיש לו כוס שכר.

נפוליאון הבין את כונת מלווהו, ונגש מהר אל המוזג להביא את מבקשו, בהגישו את הכוס עשה תנועה רשלנית, וכוס השכר נפלה ונשפכה על בגדי המפקד. המפקד קם בחמת זעם והכה את נפוליאון! הפילו לארץ וצעק עליו: "שוטה, מה

עשית?!!" וינס נפוליאון ויצא החוצה. כשנמלט נפוליאון נגש המפקד למוזג ושלים לו על ארחתם, והוא שמח לשמע איה חבריו של החיל הרוסי לועגים לו ואומרים, אלו היה זה נפוליאון, מי היה מעז להרים יד עליו ולהכותו כאחד הרוסיים?!... "אתה מדמין! לא יתכן בעולם שזה היה נפוליאון!"

כששמע זאת, עזב המפקד את בית המרוח ויצא אף הוא בעקבות הקיסר, עד שהגיעו שניהם אל מעבר הגבול, ושבו אל בסיס הצבא הצרפתי חיים ושלמים.

ויהי בהגיעם למאהל המלכותי, נפל המפקד לרגלי נפוליאון ויבקש על נפשו שימחל לו על מעשיו, הריהו צוה שיביא לו כוס שכר, ואף הפהו מכה חזקה והפילו ארצה! הוא מתנצל כי הוראת שעה היתה לבל יפל הקיסר ביד שונאיו.

ועזן הקיסר ויאמר לו: "אלו יכלתי להענישה ולהשיב לה "מדה כנגד מדה", לתת לה מכות כאלו אשר יצילוה ממנות ולהביאה לידי חיים טובים של מלה, הייתי עושה זאת ברצון, כי כן עשית אתה לי, על ידי שהפיתני - נצלתי ממנות לחיים טובים, והשבת אותי אל מלכותי, אבל מה אעשה ואין ביכלתי לעשות זאת..."

ויצו המלה והעלווהו בדרגה ונתנו לו מתנות רבות. כעבור מספר ימים הבקעה העיר וצבא נפוליאון נצח בקרב.

כן הוא גם בעניינו: יוסף מרגיע ומשיב לאחיו: "התחת אלקים אני?!" אתם חשבתם עלי רעה, אה יצא מכה רק טוב! הרי רק ביכלתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה. אני לא יכול לעשות לכם מאומה!...

בחיים שלנו קורים לנו דברים רבים. לפעמים מרגישים כי הקב"ה "מכה אותנו". עלינו להאמין שהמכות הללו נועדו לטובתנו, הכל מחשב מאת ה'. יוסף הצדיק לא היה מגיע למלכות לולא נמכר לעבד! כי ממנו לא יצאו הרעות. נאמין כי בסוף נראה ונבין כי הכל מתנה מה', יש אור בקצה כל מנהרה. נקבל את כל מה שהקב"ה עושה לנו -

בְּדֶרֶךְ הַצְדִּיקִים

כִּף נִרְתְּמוּ הַמַּגִּיד מְדוּבְנָא וְהַרְבֵּנִית לְטַפֵּל בְּאֶדָם עוֹר וּלְהַכְנִיסוֹ הַבֵּיתָה, לֹא לְיוֹם וְלֹא לְשָׁבוּעַ, אֲלֵא לְתָמִיד, לְזֶמֶן מְמֻשָּׁה, הַכֹּל בְּכַדֵי שְׂלֵד יְהוּדֵי בּוֹדֵד יִלְמַד תּוֹרָה! יֵלֵד זֶה עֲלָה וְהַתְעַלָּה בְּלַמּוּדָיו, וּבְכַבְרֹתָיו הָאִיר אֶת הָעוֹלָם בְּתוֹרָתוֹ וְהַתְפָּרָסָם לְאַחַר שָׁנִים כְּגֵאוֹן הַדּוֹר, רַבְּנּוּ שְׁלֵמָה קְלוּגֵר, מַגְדוּלֵי פּוֹסְקֵי הַהֲלָכָה! בְּפִטְרָתוֹ, הַנִּיחַ אַחֲרָיו בְּרָכָה יוֹתֵר מִ-150 סְפָרִים שֶׁכָּתַב בְּכֹל מְקֻצְעוֹת הַתּוֹרָה.

יְלָדִים רַבִּים צָמְאִים הַיּוֹם לְחַנוּפֵי תוֹרְנֵי - יְלָדִים אֵלֶּה מְצַפִּים לְעוֹרְתָנוּ! הַשָּׁבוּעַ בְּיוֹם י"ז בְּטַבַּת יְחִוֵּל יוֹם פְּטִירָתוֹ שֶׁל הַמַּגִּיד מְדוּבְנָא, רַבְּנּוּ יַעֲקֹב ב"ר זָאב וּוֹאֵלֶף. הִבֵּה נַעֲלָה אֶת זְכָרוֹ בְּאִמְצָעוֹת הַלִּיכָה לְאוּרוֹ. נוֹשִׁיט יָד לְעֵבֶר יֵלֵד הַמְצוּי בְּסַכְנָה רוֹחֲנִית, נַכְנִיסוֹ לְבֵיתָנוּ, נָשִׁיבוּ בְּאַהֲבָה לְלַמּוּדֵי הַקִּדְוֶשׁ.

אִיךָ נַעֲשֶׂה זֹאת? בְּאִמְצָעוֹת תְּמִיכָה לְשְׁלוּחֵינוּ, שְׁלוּחֵי דְרַבְּנּוֹ, רַבְּנֵי וּפְעִילֵי 'קֶרֶן הַהֲסָעוֹת'. הַזְכִּיּוֹת הַרְבּוֹת תַּעֲקֹבְנָה לְזַכּוֹתְכֶם! ע"י תְּמִיכַתְכֶם בְּקֶרֶן הַסָּעוֹת', תַּקְרְבוּ יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל לְחַנוּפֵי תוֹרְנֵי וְתַצִּילוּ נַשְׁמוֹת טְהוֹרוֹת מְאֻבְדוֹן, וְתוֹרְתֶם - שְׁלָכֶם!

רַבְּנּוּ יַעֲקֹב קְרֵאֲנִי, הַיְדוּעַ בְּכַנּוּי 'הַמַּגִּיד מְדוּבְנָא', יֵצֵא מִתְּפִלַּת שְׁחֵרִית בְּבֵית הַפְּנִסָּת, וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה אָדָם מְסֻבּוֹ, 'סִגֵּי נְהוּר' (עוֹר), בְּגִדָיו מְרֻפְטִים, עוֹמֵד לִיד בֵּית הַפְּנִסָּת וּמְבַקֵּשׁ עֲזָרָת הַצְּבוּר בְּמַתָּן צְדָקָה, כְּשֶׁבְּנּוּ הַקָּטָן עוֹמֵד עַל יָדוֹ, לְהוֹלִיכּוֹ וּלְסִיעּוֹ.

נִכְמְרוּ רַחֲמֵי 'הַמַּגִּיד' וְהוּא הוֹמִיץ אֶת הַשָּׁנִים לְבֵיתוֹ, לְאַרוּחַת בְּקָר. שֵׁם שְׁמַעוֹ כִּי אִישׁ זֶה, הַמְקַבֵּץ נְדָבוֹת, הוּא תַלְמִיד חָכָם וְאֶף שֶׁמֶשׁ בְּרַבְּנּוֹת, אֵךְ לְאַחַר שֶׁאֵבֵד אֶת מְאוֹר עֵינָיו, נִזְקַק הוּא לְחִסְדֵי הַבְּרִיּוֹת, וּבְנּוּ, שְׁלֵמָה, נֶאֱלָץ לְהוֹלִיכּוֹ וּלְהַבִּיאוֹ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם.

הַמַּגִּיד וְהַרְבֵּנִית הַחֲלִיטוּ לְאַרְחֵם אֶת הַשָּׁנִים בְּבֵיתֶם לְלֹא הַגְּבֵלָת זֶמֶן, לְתֵת לָהֶם לְאָכַל עַל שְׁלַחְנָם בְּקַבִּיעוֹת, וּלְמַלֵּא כָּל חֲסוֹרָנָם. הַרְבַּ יָקַח אֶת הָאֵב הַעוֹר לְתַפְלוֹת וּלְשִׁעוּרֵי תּוֹרָה, וְהַרְבֵּנִית תִּאֲרָגֵן אֶת כְּבוֹס בְּגִדֵיהֶם וְכָל צְרָכֵיהֶם. אֵךְ בְּקִשָּׁה אַחַת לָהֶם: כִּי הֵילֵד, שְׁלֵמָה, יֵלֵד כְּשֶׁרוֹנֵי עִם צְמָאוֹן לְתוֹרָה, יָשׁוּב לְסַפְסֵל הַלַּמּוּדִים בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, כִּי הִרִי מַעֲתָה אִין אָבִיו זְקוּק עוֹד לְלוּוִי הַצְּמוּד.

בְּדֶרֶךְ הַמּוֹסֵר

והאיש, שמאד רצה את המגש, החל לנער כחמור... הבין היגד שאם הסוחר מוכן להתבזות בשוק הומה אדם ולנער כחמור, הרי שהמגש שבידו שוה כנראה כמה עשרות אלפים... והוא אמר לאיש: "תשמע, לא ככה, חמור עומד על ארבע!"

מהר האיש להתכופף, ירד על ארבע, והחל נוער בקולי קולות בומן שתירים מתקבצים ומצלמים את האיש... אמר אותו הנער, אם זה מוכן לבזות את עצמו כה, משמע שיש לי כמה מליונים ביד...

אמר היגד לאיש: "שמע! אתה יכול לקום... אני עם חמורים לא עושה עסקים"...

חשב האיש ואמר לעצמו: "איזה טפש אני, אלו הייתי שותק המגש היה אצלי כבר. נערת כחמור - נשארתי חמור!"...

כן הוא הנמשל: לא פעם אנו נתקלים באנשים שיש לנו הרבה מה לומר להם... או בשעת קטטה ומריבה אנו חושבים שיש לנו מה להגיד כאן...

עלינו לדעת שאם נדבר - נצא בסוף טפשים. תשתק - תצא חכם!

גם מנשה וגם אפרים יכלו לדבר אבל הם העדיפו לשתק, ולכן עד היום כל בית ביישראל מברך את ילדיו בהם... 'שימך א' כאפרים וכמנשה... היו חכמים, שתקו!

לדעת לשתק זו חכמה!

בפרשת השבוע אנו למדים על מעלת השתיקה משגי בני יוסף. כאשר יעקב אבינו משכל את ידיו יכול היה מנשה לתקן ולומר שהוא הבכור, ועליו אמורה להיות מנחת יד ימינו של סביו, אף הוא שותק! כשיוסף אומר זאת לאביו, יכול היה אפרים להתעורר לשאל על כה, אבל הוא שותק!

נביא כאן משל נפלא על מעלת השתיקה: בעיר העתיקה בירושלים עמד ילד עם מגש, ועליו כעכים חמים למכירה.

אחד הסוחרים זהה שהמגש עשוי זהב והוא עתיק, 'ענתיקה'. הסוחר הבין שהיגד שמחזיק בו איננו מבין את ערכו, אמר לו: "ילד, אם אתה רוצה אני אקח ממך את המגש ואתן לך 100 שקל". היגד אמר בלבבו, כשסוחר מציע 100, כנראה זה שוה לפחות 200...

החליט היגד לבדק עד כמה האיש רוצה את המגש, ואמר לו "אם אתה רוצה - נעשה החלפה, תביא את החמור שלך וקח את המגש..."

האיש הסכים מיד. הבין הנער שמגש כזה כנראה שוה כמה אלפים... והוא סרב. פנה היגד לאיש ואמר: "לא רק שתתן לי את החמור תמורת המגש, אלא תדגים לי בעצמך פיצד החמור שלך נוער!"

בְּדֶרֶךְ הַחֵידָה:

תשובות לפרשת ויגש

מי בשורה ליעקב כי יוסף חי?

• סרח בת אשר

מדוע בקש יוסף כי אחיו ישובו בארץ גשן?

• כי רצה שיתרחקו ממרפז טמאת מצרים

מי השלים את מגן ה'שבעים' ברדת בני מצרים?

• יוכבד בת לוי שגולדה "בין החומות" בפניסה למצרים.

שלחו לנו למייל: zaida@kerenh.org.il או לפקס 03-8004455
ומי שפותר את החידות – נפרסם את השם שלו עם הפתרון בעלון הבא.

שאלות לפרשת ויחי

- למה קרוי חסד שעושים עם המתים "חסד של אמת"?
- מה הבטיח יעקב אבינו ליוסף הצדיק כשכר על שטורח בקבורתו?
- יעקב אבינו צוה על בניו איה יעמדו סביב מטתו בהלוותו. מה למדו מכה בניו במדבר, בצאתם ממצרים?

הפותרים: משפ' לוי | שימי ג. | שלמה ה. | אביגדור ה. | רות ג. | אילה ש.

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

רוצים את העלון אצלכם?

שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 5-804-659-95
התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדרים פלוס" ברחבי הארץ